

Pöytäkirjamerkinnot

Korjattu Maanpuolustus, rajaturvallisuus ja kyberturvallisuus -kohtaan kyberturvallisuuden luvut 5.4.2022 klo 19.20 ja 6.4.2022 klo 11.00 (lihavoitu).

Pysyvät säästöt

Hallitus toteuttaa viime vuonna linjaamansa 370 miljoonan pysyvät säästöt. Säästöt jakautuvat siten, että kehystasoa alennetaan 42 miljoonaa euroa ja 328 miljoonaa euroa kohdennetaan hallinnonaloittain ja kohteittain seuraavasti:

- Liikenne- ja viestintäministeriö 127 miljoonaa euroa
- Työ- ja elinkeinoministeriö 16,5+13 miljoonaa euroa
- Ulkoministeriö 40 miljoonaa euroa
- Maa- ja metsätalousministeriö 40 miljoonaa euroa
- Valtiovarainministeriö 5+43 miljoonaa euroa
- Ympäristöministeriö 6,5 miljoonaa euroa
- Valtioneuvoston kanslia 2 miljoonaa euroa
- Muut yhteensä 35 miljoonaa euroa (digitalisaation tuoma matkustussäästö 20 miljoonaa euroa, toimistotilasäästö 10 miljoonaa euroa ja asumisneuvonnan varauksen pienentäminen 5 miljoonaa euroa)

Säästöjen kohdentamista erityisesti liikenne- ja viestintäministeriön osalta arvioidaan tarkemmin syksyn budjettiriiheen mennessä. Tavoitteena on, ettei säästö kohdistuisi perusväylänpitoon.

Puolustusministeriöön ja sisäministeriöön viime keväänä kohdistetut säästöt, yhteensä 42 miljoonaa euroa toteutetaan kehystason alentamisella vastaavalla summalla.

Kasvun vahvistaminen

Tutkimus, kehitys ja innovaatiot

Uudet innovaatiot ovat tärkeä tuottavuuden, talouskasvun ja hyvinvoinnin lähde. T&K-toiminta on keskeinen tuottavuuden ja innovaatioiden osatekijä. Julkisen sektorin T&K-panostukset ovat perusteltuja muun muassa T&K-toiminnan positiivisten ulkoisvaikutusten vuoksi. Julkisten toimenpiteiden tulee kuitenkin olla kohdennettuja, jotta ne tehostavat markkinoita ja siten lisäävät tuottavuutta, talouskasvua ja hyvinvointia.

Hallitus linjaa seuraavasta kokonaisuudesta:

- Suhteessa edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan määrärahoja ja valtuuksia nostetaan noin 350 miljoonalla eurolla seuraavasti:
 - o Suomen Akatemian kokonaisuus on yhteensä 500 miljoonaa euroa vuonna 2023, mikä on erittäin merkittävä taso suhteessa aikaisempiin vuosiin. Suomen Akatemian valtuutta nostetaan pysyvästi n. 147 miljoonaa. Vuodelle 2023 sisältyy myös kertaluonteinen 10 miljoonan euron valtuus EuroHPC-vastinrahoitukseen. Strategisen tutkimusrahoituksen valtuutta nostetaan 25 miljoonaa euroa.
 - o Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan valtuutta nostetaan 63 miljoonaa euroa
 - o Veturiyritysrahoituksen valtuutta nostetaan 60 miljoonaa euroa
 - o Ravinnekierrätykseen 20 miljoonaa euroa
 - o Otetaan käyttöön alueellinen T&K-valtuus, yhteensä 10 miljoonaa euroa
 - o Ammattikorkeakoulujen T&K:n vahvistamiseen 5 miljoonaa euroa
 - o CSC:n tutkimusinfraan rahoitukseen 7,5 miljoonaa euroa
 - o Terveystieteiden ja yliopistot, 5 miljoonaa euroa
- Hallitus täydentää tukikokonaisuutta verotuksen kautta myönnettävällä innovaatiokannustimella. Lisävähennykseen perustuva T&K-verokannustin otetaan käyttöön osana T&K-rahoituksen kokonaisuutta alkaen vuodesta 2023. Verokannustin valmistellaan siten, että sen taloudellinen vaikutus olisi staattisesti arvioiden vuositasona noin 100 miljoonaa euroa.
- Valtion sektoritutkimuslaitosten tilannetta arvioidaan kokonaisuutena budjettiriihessä.

Vihreä siirtymä ja investointien vauhdittaminen – omavaraisuuden vahvistaminen ja huoltovarmuuden varmistaminen tilapäisin toimenpitein

Toimet akuuttiin tilanteeseen

- Varautumisen ministeriryhmä linjaa pikaisella aikataululla akuuttien toimien kokonaisuudesta, jolla varmistetaan nopeasti muuttuneessa turvallisuusympäristössä, kansallinen huoltovarmuus turvaten kohtuuhintaisen energian tuotanto ja saatavuus nykytilanteessa ja lähitulevaisuudessa.

Toimet omavaraisuuden vahvistamiseksi, fossiilisesta energiasta luopumiseksi ja investointien vauhdittamiseksi

- Varautumisen ministeriryhmä linjaa samassa yhteydessä myös energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi toimenpidekokonaisuudesta, jonka tavoitteena on nopeuttaa merkittäväällä tavalla irtautumista fossiilisesta energiasta sekä tukea uuden teknologian käyttöönottoa.

- Vihreän siirtymän investointeja vauhditetaan valmistelemalla niitä koskevien investointien määräaikainen etusija lupakäsittelyssä. Yhteydenpitoa ja tiedonvaihtoa viranomaisten kesken tiivistetään lainsäädännön muutoksilla. Voimavaroja lisätään lupa- ja muihin hallinnollisiin menettelyihin, hallintotuomioistuimille ja digitalisaatioon. Kokonaisuus muodostuu liitteessä tarkemmin kuvatuista toimista.

Kehyspoikkeus

Euroopassa on sota. Tässä vakavassa ja merkittävästi muuttuneessa koko Eurooppaa koskevässä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa hallitus tekee seuraavan kehyspoikkeuksen:

Tilanteeseen välittömästi liittyvät maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden, kyberturvallisuuden välttämättömät menolisäykset katetaan kehyksen ulkopuolisina.

Samoin Ukrainaann annettu apu, sotaa pakenevien ukrainalaisten auttaminen ja sotaan liittyvien pakotteiden välittömät vaikutukset valtion toiminnalle katetaan kehyksen ulkopuolisina.

Kehyksen ulkopuolisina rahoitetaan myös vuosien 2022-2023 määräaikaisia huoltovarmuuden kannalta välttämättömiä toimia, erityisesti investointeja, jotka samanaikaisesti sekä lisäävät kotimaista energiantuotantoa että tukevat uuden fossiilista energiaa korvaavan teknologian hyödyntämistä. Samoin näihin rinnastettavat äkillisen energiahintojen nousun takia tehtävät vuoden 2022 yksittäiset toimet sopeutumisen siirtymäajalla katetaan kehyksen ulkopuolelta.

Myös Euroopan unionin tasolla kiinnitetään huomiota Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaann johtuviin toimiin Ukrainan tukemiseksi ja sotaa pakenevien pakolaisten auttamiseksi sekä muihin sodasta aiheutuviin seurauksiin. Samoin energian hinnan nousu herättää huolta unionin tasolla. Kansallisia toimia toteutetaan ottaen huomioon myös unionin tason linjaukset ja toimet.

Maanpuolustus, rajaturvallisuus ja kyberturvallisuus

Muuttuneen turvallisuustilanteen vuoksi hallitus on päättänyt seuraavista lisäresursseista.

- Puolustusvoimien toimintamenoja lisätään noin 200 miljoonaa euroa kevään 2022 LTAE:ssa sekä noin 130-200 miljoonaa euroa / vuosi kehyskaudelle 2023-2026.
- Puolustusvoimien materiaalihankintojen kohdennetaan 1 740 miljoonan euron valtuus kevään LTAE:ssa, määrärahat jaksottuvat tuleville vuosille valtuuden käytön mukaisesti.
- Rajavartiolaitoksen uusien valvontalentokoneiden hankintaan varaudutaan 163 miljoonalla eurolla, ja asiaan liittyvät tarkemmat budjettipäätökset tehdään valmistelun edetessä.
- Rajavartiolaitokselle kohdennetaan muuttuneessa turvallisuustilanteessa muihin välttämättömiin menoihin 20 miljoonaa euroa kevään 2022 LTAE:ssa, 45 miljoonaa euroa vuoden 2023 ja 46 miljoonaa euroa vuoden 2024 sekä 6,4 miljoonaa euroa vuosittain vuosina 2025 ja 2026, minkä lisäksi rajavartiolaitokselle kohdistuu määrärahalisäyksiä osana kyberturvallisuuden kokonaisuutta.
- **Kyberturvallisuuden parantamiseen lisätään 33 miljoonaa euroa vuodelle 2022, 54 miljoonaa euroa vuodelle 2023, 56 miljoonaa euroa vuodelle 2024, 50 miljoonaa euroa vuodelle 2025 sekä 40 miljoonaa euroa vuodelle 2026. (luvut korjattu 6.4.2022 klo 11.00)**
- Väestönsuojelun välttämättömät menot, jotka liittyvät muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen, arvioidaan osana kevään LTAE-ratkaisuja.

Ukrainasta pakenevien ihmisten auttaminen

Suomi toivottaa tervetulleeksi Ukrainan sota-alueelta pakenevat ihmiset ja haluaa auttaa heitä.

Hallituksen tavoite on, että EU:n direktiivin nojalla tilapäisen suojelun piirissä olevat pakolaiset asettuvat nopeasti osaksi yhteiskuntamme arkea, työelämää ja palveluita. Kunnat ovat tässä keskeisessä roolissa ja vastuussa. Hallitus pitää perusteltuna, että Suomeen sotaa pakenevien työnteko mahdollistuu myös nopeasti ja joustavasti.

Hallitus korvaa pakolaisten palveluista aiheutuvia kustannuksia kunnille tilapäisen suojelun käyttöönotosta lähtien. Toistaiseksi palvelut toteutetaan Migrin alaisten vastaanottokeskusten järjestämisvastuulla ja tuotetaan joustavasti kuntien ja vastaanottokeskusten yhteistyöllä.

Korvattaviin palveluihin kuuluvat majoituksen lisäksi niin sovittaessa myös mm. sote-palvelut, työllisyyspalvelut sekä palvelut sotaa pakenevien lasten auttamiseksi ja oppimisen edellytysten turvaamiseksi siten, että lasten oikeudet toteutuvat:

- varhaiskasvatusta valtionavustuksella vuonna 2022 sekä tilapäislain turvin vuonna 2023
- perusopetuksen valmistavaa opetusta
- suomi/ruotsi toisena kielenä ja oman äidinkielen opetusta sekä
- riittävät oppilashuollon palvelut sotaa pakenevien lasten auttamiseksi.

Edellä mainittuihin kokonaisuuksiin tarvittavat määrärahat varataan vuoden 2022 lisätalousarvioon sekä jatkossa talousarvioon ja julkisen talouden suunnitelmaan tarpeen mukaan.

Kesäkuun 2022 loppuun mennessä hallitus arvioi tarvittavat lisäpäätökset ja lakimuutokset varmistukseksi tilapäisen suojelun piirissä olevien palvelut sekä edellytykset kotikuntaoikeuteen. Direktiivi on EU:n päätöksellä voimassa toistaiseksi 4.3.2023 saakka.

Aikaistettu KEL-indeksin korotus

Toteutetaan elinkustannusten nousua vastaava indeksikorotus sosiaalietuuksiin aikaistetusti jo tämän vuoden aikana, kuitenkin viimeistään 1.8.2022. Korotus heijastuu myös eläketulovähennykseen. Alustavan arvion mukaan vaikutus etuusmenoon on noin 120-130 miljoonaa euroa ja toimi vähentää verotuottoja arviolta noin 50-60 miljoonalla eurolla. Arviot täsmentyvät vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa.

KEL-indeksikorotuksen aikaistuksen vaikutuksesta vuoden 2022 verotukseen ei seuraa muutoksia sote-uudistukseen liittyviin verolaskelmiin.

Hoitajamitoitukseen liittyvä rahoituskokonaisuus

Julkisen talouden suunnitelmassa 2021-2024 hallitus päätti vuodesta 2023 alkaen 50 milj. euron pysyvästä säästöstä osana 0,7-hoitajamitoituksen rahoitusta. Kyseisen säästön tarkempi kohdentuminen ja sen toteuttamiseksi tarvittavat säädösmuutokset valmistellaan siten, että niistä voidaan tehdä päätökset syksyn TAE2023 budjettiriihessä.

Vihreän siirtymän investointeja vauhditetaan valmistelemalla niitä koskevien investointien määräaikainen etusija lupakäsittelyissä. Yhteydenpitoa ja tiedonvaihtoa viranomaisten kesken tiivistetään lainsäädännön muutoksilla. Voimavaroja lisätään lupa- ja muihin hallinnollisiin menettelyihin ja digitalisaatioon.

- Valmistellaan ehdotus ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain muuttamiseksi siten, että tietyt vihreän siirtymän investointeja koskevien ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupahakemusten käsittely saisi määräaikaisesti 2022-2025 etusijan aluehallintovirastojen lupa-asioiden käsittelyssä. Aluehallintovirasto antaisi etusijan DNSH-periaatteen huomioiville uusiutuvan energian, vähähiilisen vedyn valmistuksen, hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen sekä akkuklusterin hankkeille. (YM). Samalla valmistellaan säännökset, joilla priorisoidaan samoihin hankkeisiin kohdistuvien valitusasioiden käsittely hallinto-oikeuksissa vuosina 2023 - 2027.
- Nopeutetaan asioiden käsittelyä hallinto-oikeuksissa lisäämällä niiden voimavaroja 3 miljoonalla eurolla. (OM)
- Muutetaan ympäristönsuojelulakia aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten välisen yhteydenpidon ja tiedonvaihdon tehostamiseksi tällä vaalikaudella. (YM)
- Muutetaan lakia yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä (293/2017) lisäten uusien viranomaisten, kuten AVIn, oikeudet yritysasiakastiedon vaihtoon tällä vaalikaudella (TEM)
- Vihreän siirtymän investointien lupamenettelyjä vauhditetaan voimavaroja lisäämällä lupaviranomaisiin (AVI, ELY, TUKES). Tavoitteeksi asetetaan, että etusijalla olevien investointien lupakäsittelyn enimmäiskesto lupaviranomaisessa on 12 kuukautta (AVI).¹
- Kunnille ja maakuntien liitoille suunnataan avustuksia vihreän siirtymän investointien lupa- ja kaavoitusmenettelyjen ja tuulivoimarakentamisen vauhdittamiseksi. (YM)
- Digitalisaatiopanostuksia suunnataan Luvat ja Valvonta –hankkeen jatkokehittämiseen eri lupien ja lupakokonaisuuksien integrointiin, sekä vesi- ja ympäristölupien ja valvonnan palvelu-kokonaisuuksien kehittämiseen. (TEM, YM)
- Toimien vaikuttavuutta vihreän siirtymän investointien käynnistymiseen seurataan ja arvioidaan vuosittain tilannekuvan muodostamiseksi (TEM, YM)
- Edistetään vihreän siirtymän hankkeita panostamalla yhteiseen ennakolliseen suunnitteluun (elinkeino, ympäristö, liikenne) ja toimijoiden ennakolliseen neuvontaan. (TEM, YM, LVM)
- ELYjen Y –vastuualueiden tehtävien erikoistumista ja keskittämistä jatketaan. (YM)
- Osana valmistumassa olevaa Valtion aluehallinnon virastorakenteen ja tehtävienjaon selvityshanketta tarkastellaan aluehallinnon tehtävien mahdolliset organisoitumisen ratkaisuvaihtoehdot, ml. ympäristötehtävien mahdollinen sijoittaminen valtakunnallisen toimivallan omaavaan monialaiseen, tai sektorikohtaiseen virastoon. (VM)
- TEM ja YM kehittävät ELY –ohjausmallia siten, että Y -vastuualueen toimialaohjauksessa on mahdollista ohjata entistä paremmin vastuualueen voimavarojen kohdentumista vihreän siirtymän vauhdittamisen ja lupamenettelyjen osalta korvamerkitään tarvittaessa jatkossa määrärahaajaossa. Lisäksi vihreän siirtymän investointien edistämiseksi ministeriöt yhteistyössä tarkastelevat vuosittain Y -vastuualueen voimavaroja ja varmistavat ettei ELY –keskusten Y-vastuualueelta vähennetä toimintamenoilla palkattuja vihreän siirtymän vauhdittamiseen ja lupamenettelyyn kytkeytyvien tehtävien voimavaroja. Talousarvion tai

¹ pl. puutteellisen hakemuksen takia hakijan hakemuksen täydentämiseen kuluva aika

lisätalousarvion kautta saatujen lisämäärärahojen kohdentaminen/resurssijako tehdään ympäristöministeriön jakoesityksen mukaisesti ELY-keskuksittain. (TEM, YM)

Määrärahaesitykset luvut miljoonaa euroa

	LTAE II 2022	v.2023	v.2024	v.2025	v.2026
Vihreän siirtymän investointien lupamenettelyjä vauhditetaan voimavaroja lisäämällä (AVI, ELY, TUKES, Kunnat)	5,6	12,1	10,1	9,1	4
<u>32.01.02</u> ELY-keskusten toimintamenot	2,05	4,1	4,1	4,1	0
<u>28.40.01</u> Aluehallintovirastojen toimintamenot (samanaikaisesti nostetaan ympäristölupien kustannusvastaavuutta 60-70% tasolle)	1,05	2,5	2,5	1,5	1
<u>35.20.37</u> Vihreän siirtymän investointien vauhdittaminen kunnissa ja maakunnissa	0,75	2	0	0	0
<u>32.01.08</u> Turvallisuus ja kemikaaliviraston toimintamenot	0,25	0,5	0,5	0,5	0
<u>25.10.03</u> Muiden tuomioistuinten toimintamenot	1,5	3,0	3,0	3,0	3,0
Digitalisaation kehittäminen	0	2,5	1	0,3	0,3
<u>35.01.01</u> Valvonnan ja kuormituksen tietojärjestelmän (YLVA) ja vesi- ja ympäristölupien palvelukokonaisuuden (eLUPA) jatkokehittäminen (rahoitetaan ensisijaisesti VM tuottavuusrahasta, jolloin ei kehysvaikutusta)	0	1,0	1,0	0,3	0,3
<u>32.01.10</u> Luvat- ja valvonta tietojärjestelmän kehittäminen	0	1,5	0	0	0